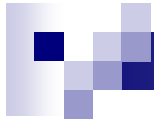

Pravo intelektualne svojine

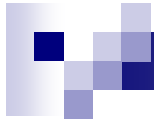
**ZAKON O POSEBNIM
OVLAŠĆENJIMA RADI EFIKASNE
ZAŠTITE PRAVA INTELEKTUALNE
SVOJINE
ZAKON O AUTORSKIM I SRODNIM
PRAVIMA**

Intelektualna svojina

- Podrazumeva različite ***kreacije uma*** za koja su priznata vlasnička prava. U kreacije uma mogu spadati pronalasci, književna i umetnička dela kao i simboli, imena, slike i dizajni.
- Zakoni koji važe u oblasti intelektualne svojine pružaju ekskluzivna prava na različita nematerijalna dobra poput muzičkih, književnih i umetničkih dela, izuma, fraza, simbola, dizajna.

-
- Intelektualnu svojinu delimo na dve kategorije:
 - **Industrijsku-** patente, žigove, industrijske dizajne, oznake geografskog porekla, biljne sorte i topografije poluprovodničkih proizvoda
 - **Autorska i srodna prava-** književna i umetnička dela, prava izvođača i proizvođača fonograma, prava emitera radio i televizijskih programa.
 - **“Meka”** intelektualna svojina, koja obuhvata različita znanja i iskustva, poslovne tajne i druge poverljive informacije. U poslednje vreme sve je veći značaj ove intelektualne svojine.

- **патенти**
- **ЖИГОВИ**
- **индустријски дизајн**
- **ознаке географског порекла**
- **топографије полупроводничких производа**
- **ауторско и сродна права**

Patent

- Patent je oblik legalnog monopola - pravo da se kaže: "Ovo je moje i ne možete ga koristiti bez mog odobrenja a da mi ne platite" - koji država dozvoljava u zamenu za javno otkrivanje ideja. **I to je sve.**
- Važno je razumeti šta patent može a šta ne može da uradi. Patentiranje vaše ideje neće nužno uvećati njegovu komercijalnu vrednost. Ako niko ne želi vaš pronalazak nije verovatno da će patent nešto promeniti. Ali ako vaš pronalazak ima komercijalni potencijal, patent može biti vaš jedini način da osigurate da ćete samo vi imati finansijske koristi od toga.

-
- Mnogi pronalazači komercijalno uspešnih proizvoda priznaju da svoj finansijski uspeh duguju skoro u potpunosti jakoj patentnoj zaštiti.
 - Troškovi i složenost patentiranja mogu biti problem većini pronalazača. Stoga, odluka da se podnese zahtev za zaštitu patentom nikad ne sme biti doneta bez pažljivog razmatranja nekoliko faktora.

Žig

- Žig može biti reč, slogan, logo ili njihova kombinacija koja izdvaja vaš proizvod ili poslovanje od drugih.
- Žig je pravno zaštićeni znak koji može biti validan neograničeno dugo ako se ispravno koristi i održava. Zato zaštićen znak povezan sa popularnim imenom - brendom može biti od ogromne vrednosti za vlasnika.

-
- Odobravanje i registraciju žigova obavlja nacionalni zavod za IS. Za multinacionalnu pokrivenost može se podneti jedan zahtev ili za međunarodni žig koristeći Madridski sistem kod Svetske organizacije za Intelektualnu svojinu (WIPO - World Intellectual Property Organization) ili za komunitarni žig tj žig zajednice (za zaštitu u EU) kod OHIM.
 - Žigovi ne štite ideje niti same proizvode. Ali ako želite da iznesete proizvod ili vaš pronalazak na tržište, žig može biti vrlo isplativa dugoročna investicija. Ona često može postati i vaš najvredniji oblik prava IS.

Industrijski dizajn

- Industrijski dizajn je kombinacija primenjene umetosti i nauke koja poboljšava estetsku ergonomsku i upotrebnu vrednost proizvoda.
- Neregistrovani industrijski dizajn može zaštititi osobine dizajna koje su nove, imaju individualan karakter i koji dolaze od "slobode" dizajna. Ono **ne** može štiti kopiran ili uobičajen dizajn; onaj koji odmah sugeriše na druge dizajne; i one delove dizajna koje diktira funkcionalna potreba da se uklape ili slože s drugim komponentama. Na primer, novi čajnik može biti oblikovan na mnogo različitih načina i takav može biti zaštićen zato što je dizajner upražnjavao svoju "slobodu" u dizajniranju istog. Ali pločica za kočnicu u vozilu može imati samo jedan oblik kako bi mogla da stane u kočione čeljusti. Ona stoga nema "slobodu" dizajna i stoga nema zaštitu.

-
- Možete preduzeti akcije protiv svakog ko pravi, prodaje, koristi ili uvozi proizvode koji izgledaju kao registrovani industrijski dizan.
 - Za razliku od neregistrovanog dizajna, ne postoji potreba da dokažete da je drugi dizajn kopija vašeg - samo treba da dokažete da izgleda slično. Čak i dizajni koji su slučajno slični mogu biti osporeni od nosioca registrovanog dizajna.

Oznake geografskog porekla

- Zajednički naziv za dve vrste znakova razlikovanja, imena porekla i geografske oznake.
- Ime porekla je naziv određenog mesta, regiona ili u ređim slučajevima zemlje kojim se obeležava određeni poljoprivredni, prehrambeni ili drugi sličan proizvod (npr. Leskovački domaći ajvar, proizvod je ajvar a ime njegovog porekla je leskovački domaći ajvar.)
- Geografskom oznakom se obeležava roba poreklom sa teritorije određene zemlje, regiona ili lokaliteta. (npr. Voda Vrnjci je geografska oznaka zaštićena na teritoriji RS a odnosi se na mineralnu vodu čije je izvorište u Vrnjačkoj Banji.)

topografija poluprovodničkog proizvoda

- *topografija poluprovodničkog proizvoda* je niz povezanih slika koji predstavlja trodimenzionalni uzorak slojeva od kojih je poluprovodnički proizvod sastavljen i u kojem svaka slika prikazuje uzorak ili deo uzorka površine poluprovodničkog proizvoda u bilo kojoj fazi njegove proizvodnje, bez obzira na način koji je prikazan ili kodiran;

-
- Pravo na zaštitu topografije ima njen stvaralac.
 - Ako je topografija stvorena kao rezultat intelektualnog napora više stvaralaca, njima pripada zajedničko pravo na zaštitu.
 - Ako je topografija stvorena u radnom odnosu, pravo na zaštitu ima poslodavac stvaraoca topografije, ako ugovorom o radu nije drugačije ugovoreno.
 - Na topografije stvorene u radnom odnosu shodno se primenjuju odredbe zakona kojima se uređuje zaštita pronalazaka.
 - Ako je topografija stvorena na osnovu ugovora koji nije ugovor o radu, pravo na zaštitu ima ugovorna strana koja je topografiju naručila, ako nije drugačije ugovoreno.

Autorsko delo

- Pod **autorskim delom** smatramo originalnu, intelektualnu tvorevinu ljudskog duha.
- Prava autora književnih, naučnih, stručnih i umetničkih dela, pravo interpretatora, pravo prvog izdavaoca slobodnih dela, prava proizvođača fonograma, videograma, emisija i baza podataka, način ostvarivanja autorskih prava regulisana su Zakonom o autorskim i srodnim pravima.
- Zavod za intelektualnu svojinu Republike Srbije je nacionalni centar za zaštitu intelektualne svojine. Zavod, između ostalog, obavlja i stručne poslove koji se odnose i na autorska i srodna prava.

Autorsko delo

Autorskim delom smatraju se, naročito:

- pisana dela (knjige, brošure, članci, prevodi, računarski programi sa pratećom tehničkom i korisničkom dokumentacijom u bilo kojem obliku njihovog izražavanja, uključujući i pripremni materijal za njihovu izradu i dr.);
- govorna dela (predavanja, govori, besede i dr.);
- dramska, dramsko-muzička, koreografska i pantomimska dela, kao i dela koja potiču iz folklora;
- muzička dela, sa rečima ili bez reči;
- filmska dela (kinematografska i televizijska dela);

Autorsko delo

- dela likovne umetnosti (slike, crteži, skice, grafike, skulpture i dr.);
- dela arhitekture, primenjene umetnosti i industrijskog oblikovanja;
- kartografska dela (geografske i topografske karte);
- planovi, skice, makete i fotografije;
- pozorišna režija.

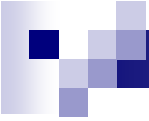
Subjekt autorskog prava

- Autor je fizičko lice koje je stvorilo autorsko delo.
- Autorom se smatra lice čije su ime, pseudonim ili znak naznačeni na primercima dela ili navedeni prilikom objavljivanja dela, dok se ne dokaže drukčije. Izuzetno, pravno ili fizičko lice čiji naziv, odnosno ime je na uobičajen način naznačeno na filmskom delu smatra se proizvođačem tog dela, dok se ne dokaže drukčije.
- Autor dela je nosilac autorskog prava.
- Pored autora nosilac autorskog prava može biti i lice koje nije autor, a koje je u skladu sa ovim zakonom steklo autorsko pravo.

Zloupotreba autorskih prava na internetu

- neretko se na fotografijama i slikama koje možemo pronaći na Internetu pojavljuje oznaka „sva prava zadržana“ ili „slike možda podležu autorskim pravima“. Međutim, važno je znati da navedene oznake predstavljaju samo upozorenja korisnicima Interneta, te da i autorsko delo na kojem ne postoji takva oznaka, nije slobodno za upotrebu.
- potrebno je napomenuti i često pogrešna shvatanja, a to je da autorska dela pronađena na Internetu mogu biti slobodno korišćena samo uz obavezu naznačavanja imena autora, ili da je dovoljno samo promeniti neki detalj autorskog dela kako bi bila isključena prava autora.

-
- naznačavanjem imena autora prilikom korišćenja tuđeg autorskog dela samo izbegava povreda moralnog autorskog prava na tzv. paternitet nad autorskim delom, i time se na određeni način umanjuje, ali ne i isključuje, „nezakonitost“ postupanja prilikom korišćenja tuđeg autorskog dela.
 - Međutim, autorska prava su potvrđena time što je autorsko delo iskorišćeno bez saglasnosti nosioca autorskog prava, bez obzira što je autor dela naznačen. Sa druge strane, promena nekog detalja autorskog dela, ne samo da ne otvara mogućnost za slobodno korišćenje tog dela, već se time, pored nedozvoljenog korišćenja autorskog dela, narušava pravo autora na integritet dela.

-
- ***negativne posledice*** preuzimanja i korišćenja autorskog dela postavljenog na Internetu su višestruke: pored toga da nosilac autorskog prava može zahtevati prestanak korišćenja autorskog dela i uklanjanje autorskog dela sa sadržaja gde je objavljen bez njegove saglasnosti, nosilac autorskog prava može tražiti naknadu materijalne štete zbog neovlašćenog korišćenja autorskog dela, dok autor, kao fizičko lice, može tražiti i naknadu nematerijalne štete ukoliko je autorsko delo objavljeno bez označavanja imena autora ili ukoliko je autorsko delo na neki način promenjeno.

HVALA NA PAŽNJI.